

De basis van morele principes

Darwall's redenering vanuit het tweede
persoonsstandpunt

versus

Gewirth's redenering vanuit actorschap

Opleiding: BA Wijsbegeerte
Faculteit: Geesteswetenschappen
Cursus: Bachelorscriptie
Docent: dr. Frederike Kaldewaij
Opdracht: Eindscriptie
Aantal woorden: 7707

Naam: Ivo Jager
Studentnummer: 3513270
E-mail: lvohunter@hotmail.com

Schooljaar: 2013-2014
Blok: 3
Datum: 25-05-2014

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. De plaats van de theorieën in het meta-ethische landschap.....	5
3. Constructivisme en transcendentale redeneringen.....	7
4. Gewirth's redenering vanuit actorschap.....	10
5. Darwall's redenering vanuit het tweede persoonsstandpunt.....	12
6. Kritiepunten.....	14
6.1 Gewirth - Asymmetrische plichten.....	14
6.2 Gewirth - De reden van het verkeerde soort.....	16
6.3 Darwall - Onvermijdelijkheid van het tweede persoonstandpunt.....	17
6.4 Darwall - Wat is een actor de morele samenleving verplicht?.....	18
7. Het tweede persoonsstandpunt versus actorschap.....	20
8. Conclusie.....	23
Bibliografie.....	26

1. Inleiding

Voor de rechtvaardiging van morele principes kunnen verschillende soorten bases geformuleerd worden. Een basis vanuit het actorschap en anderzijds vanuit interactie zijn mogelijke benaderingen die respectievelijk door Alan Gewirth en Stephen Darwall worden aangehangen. Gewirth beargumenteert dat een actor het recht op vrijheid en welzijn moet toekennen aan elke andere actor (Principe van Generic Consistency). Darwall beargumenteert dat actoren vanuit het tweede persoonsstandpunt waardigheid, gelijke aansprakelijkheid en gelijkwaardigheid aan elkaar moeten toekennen. Deze morele principes kunnen concrete morele verplichtingen aanduiden. Voor een actor moet het duidelijk zijn *waarom* hij/zij een morele claim in acht moet nemen. Als dit namelijk niet duidelijk wordt, dan is er voor de actor geen morele reden om naar de claim te handelen. Gewirth en Darwall proberen beiden een sterke, neutrale basis te geven voor morele principes. Beide filosofen doen dit door een theorie te formuleren die niet afhankelijk is van specifieke normatieve claims. Het is dus de bedoeling dat een actor de theorieën kan accepteren zonder eerst morele assumpties te onderschrijven. Het voordeel van de bases, die Gewirth en Darwall voor ogen hebben, is dat de morele claims die volgen moeilijk zijn te ontkennen. Als de actor de sterke, neutrale basis voor een morele theorie accepteert, dan zal deze de morele theorie ook moeten accepteren. Tussen actoren zal er duidelijkheid bestaan waarom een morele uitspraak gerechtvaardigd is. Wanneer een actor een morele claim maakt, dan zal de ontvanger gehoor moeten geven aan die claim, omdat ook hij het onderliggende morele principe accepteert. Een moreel principe kan dus morele claims, die actoren op elkaar maken, rechtvaardigen. De kracht van morele claims wordt voor een groot deel bepaald door de basis van de morele theorie. De basis voor een morele theorie is daarom erg belangrijk voor iedereen die zich met moraliteit bezig houdt.

Omdat Gewirth en Darwall elke een andersoortig argument geven voor de basis van de morele principes, is het van belang te onderzoeken wat de sterke en zwakke punten van de verschillende argumenten zijn. In deze scriptie zal daarom antwoord worden gegeven op de vraag: geeft Gewirth's redenering vanuit actorschap of Darwall's redenering vanuit het tweede persoonsstandpunt een betere basis voor een morele theorie? Het doel van deze scriptie is om aan te tonen dat Darwall's redenering vanuit het tweede persoonsstandpunt een betere basis is voor een morele theorie dan Gewirth's redenering vanuit actorschap.

Allereerst word besproken wat de positie is van beide theorieën in het meta-ethische landschap. Er zal worden uitgelegd dat beide theorieën vallen onder het constructivisme om op die manier inzicht te geven in de aard en basis van de morele theorieën. Daarnaast zal worden uitgelegd dat Gewirth's theorie een voorbeeld is van een transcendentale redenering en dat Darwall's theorie slechts in de buurt komt van een transcendentale redenering. Vervolgens wordt de mogelijke relatie tussen constructivisme en transcendentale redeneringen kort beschreven. Het volgende punt dat de revue passeert is Gewirth's redenering vanuit het actorschap in *Reason and Morality*. In dit deel van de tekst wordt vooral gekeken naar de basis van Gewirth's theorie. Vervolgens zal Darwall's redenering vanuit interactie in *the Second-person Standpoint* beknopt worden uiteengezet. Ook hier wordt vooral gekeken hoe de basis van de theorie eruit ziet. Daarna worden twee centrale kritiepunten op Gewirth's theorie en twee centrale kritiepunten op Darwall's theorie kort uiteengezet. Op basis van de argumentatie over de redeneringen zal uiteindelijk een afweging worden gemaakt over wat een betere basis vormt voor een morele theorie; Gewirth's redenering vanuit actorschap of Darwall's redenering vanuit het tweede persoonsstandpunt.

2. De plaats van de theorieën in het meta-ethische landschap

Alan Gewirth en Stephen Darwall proberen beiden een rechtvaardiging te geven voor een moreel principe. Met andere woorden; Gewirth en Darwall hebben beiden een moreel principe geformuleerd waaruit naar voren komt hoe een persoon *zou moeten* handelen. Aan de hand van deze theorieën kunnen morele uitspraken op waarheidswaarde getoetst worden. Dat morele uitspraken waarheidswaarde hebben, is niet vanzelfsprekend. De vraag of morele uitspraken überhaupt waarheidswaarde kunnen hebben, verdeelt filosofen in twee kampen. Het eerste kamp is dat van het non-cognitivisme (bijvoorbeeld Ogden en Richards, 1923). Non-cognitivisten argumenteren dat er geen morele waarden of morele feiten bestaan. Non-cognitivisten claimen dus dat morele uitspraken niet waar of onwaar kunnen zijn. Wanneer mensen morele uitspraken gebruiken, dan doen ze dit op basis van niet-cognitivistische zaken zoals verlangens, goedkeuring en afkeuring.¹

Gewirth en Darwall bevinden zich in het tegenovergestelde kamp dat bekend staat als het cognitivisme. Cognitivisten beargumenteren dat morele uitspraken wel waarheidswaarde hebben. Allereerst zijn er de *substantief realisten*². Deze filosofen argumenteren dat er morele feiten bestaan, onafhankelijk van de mens. Volgens het substantief realisme is het dus mogelijk om morele vragen te beantwoorden aan de hand van onafhankelijke morele feiten. Het is aan de mens om de morele feiten te ontdekken, door moraal op de juiste manier te onderzoeken: “There are correct procedures for answering moral questions because there are moral truths or facts, which exist independently of those procedures, and which those procedures track.”³ Moreel realisme claimt dus dat er onafhankelijke morele waarden bestaan, die als basis kunnen dienen voor een morele theorie.

Darwall's en Gewirth's visie op de aard van morele waarden verschilt daarentegen van het substantief realisme. Beide filosofen zijn constructivisten. Er zijn meerdere interpretaties over wat het constructivisme precies behelst. In deze scriptie staat de procedure in het constructivisme centraal: constructivisme begrijpt een domein van normatieve beweringen als feiten die de uitkomst zijn van een procedure.

¹ Mark van Roojen, 'Moral Cognitivism vs. Non-Cognitivism,' The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Summer 2014 Edition).

² Sharon Street, 'What is Constructivism in Ethics and Metaethics?,' in Philosophy Compass (2010), Vol. 5, p 363-384. p 375.

³ Korsgaard geciteerd in Carla Bagnoli, 'Constructivism in Metaethics,' The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2014 Edition).

Constructivisme heeft niet tot doel onafhankelijke normatieve feiten te ontdekken, maar veeleer het destilleren van morele feiten uit een procedure, waar de morele feiten in eerste plaats uit naar voren komen. Deze morele feiten worden geconstrueerd *door* de procedure en worden daarom niet ontdekt zoals bij het substantief realisme. Constructivisten veronderstellen dus geen problematische metafysische claims en ontlopen op die manier uitspraken te doen over onafhankelijke morele feiten. Constructivisme hoeft geen antwoord te geven op vragen als: hoe kunnen er onafhankelijke morele feiten bestaan en wat is de aard van onafhankelijke morele feiten?

3. Constructivisme en transcendentale redeneringen

In deze paragraaf wordt de mogelijke relatie tussen constructivisme en transcendentale redeneringen beschreven. Ook wordt een korte uitleg gegeven over wat een transcendentale redenering is. Daarnaast wordt bekeken in hoeverre de redeneringen van Gewirth en Darwall transcendentale redeneringen zijn.

Een transcendentale redenering voor morele plichten heeft tot doel om een onbetwistbare basis te geven voor morele plichten. Elke transcendentale redenering voor morele uitspraken is dus ontworpen om aan te tonen dat morele uitspraken niet op rationele wijze zijn te ontkennen. Transcendentale redeneringen beginnen vaak met een neutrale premisse die algemeen wordt geaccepteerd of een premisse die een actor niet kan ontkennen.⁴ Het gaat dan, bijvoorbeeld, om wat constitutief is voor actorschap; wat elke actor qua actor moet accepteren. Uit deze, eenvoudige premisse, wordt vervolgens de rest van de morele theorie afgeleid. Als een actor een plicht binnen een transcendentale redenering ontkent, dan ontkent die actor een actor te zijn, omdat dit ontkennen ingaat tegen zijn rationele aard. De kracht van een transcendentale redenering is dat morele plichten door de actor niet rationeel te ontkennen zijn.

Een centraal idee in het constructivisme is dat normatieve claims volgen uit het praktisch standpunt van actoren. Het is echter belangrijk om je te realiseren dat er verschil bestaat tussen meta-ethisch constructivisme en begrensd constructivisme. Begrensd constructivisme richt zich binnen de ethiek op een begrensd aantal normatieve claims. De waarheidswaarde van een normatieve claim komt voort uit een karakterisering van het praktisch standpunt. Het praktisch standpunt bevat substantiële waardeoordelen, van waaruit de theorie verder wordt ontwikkeld. Een voorbeeld van begrensd constructivisme is Rawls' theorie over rechtvaardigheid en de originele positie (*A Theory of Justice*, 1971). Rawls gaat al uit van gelijkheid en vrijheid van personen en onderzoekt wat dit impliceert. Rawls begint dus niet bij een minimale premisse. Hoeveel normatieve claims binnen een begrensd constructivistische theorie vallen, verschilt per theorie. Een begrensde constructivistische theorie kan een groot deelgebied van normativiteit bevatten, maar voorziet de normatieve claims niet van een 'bottom up' onderbouwing. Binnen het begrensd constructivisme is het dan ook niet mogelijk een transcendentale

⁴ Christian Illies, *The Grounds of Ethical Judgement*, Oxford University Press, 2003, p 31.

redenering te formuleren aangezien een transcendentale redenering begint met een eenvoudige en algemeen geaccepteerde premisse.

Meta-ethisch constructivisme stelt het denkbeeld van een actor of groep actoren, die bepaalde waarden accepteren, centraal. Ethiek gaat dan over wat logisch volgt, wanneer actoren al ergens waarden aan toekennen. Een constructivist verkent op systematische wijze wat volgt als een persoon over iets of iemand oordeelt.⁵ Kantiaanse meta-ethische constructualisten zoals Korsgaard en Gewirth beargumenteren dat er morele conclusies volgen uit het praktisch standpunt. Humeaanse meta-ethische constructualisten, zoals Sharon Street, geven een basis voor normativiteit, maar claimen dat er geen morele conclusies volgen uit het praktisch standpunt. In tegenstelling tot begrens constructivisme kent het praktisch standpunt van actoren bij meta-ethisch constructivisme een formele karakterisering. Het praktisch standpunt een formeel karakter geven, betekent dat het standpunt, dat is gebaseerd op actoren die oordelen, geen substantiële waardeoordelen bevat. Het praktisch standpunt bestaat uit de voorwaarden waaraan een actor moet voldoen, als de actor waarden toekent. Vervolgens wordt op een systematische wijze onderzocht wat er volgt uit dit praktische standpunt. Meta-ethisch constructivisme legt op die manier een fundament voor een morele theorie. Binnen het meta-ethisch constructivisme kan een transcendentale redenering geformuleerd worden. De eenvoudige premisse die ten grondslag ligt aan een transcendentale redenering is dan gebaseerd op actoren die oordelen. Vanuit de algemeen aanvaarde premisse wordt de rest van de morele theorie afgeleid.

Darwall zal zijn theorie waarschijnlijk niet zien als een transcendentale redenering, omdat de basis van zijn theorie niet begint bij een niet onkenbare premisse. Wel zijn er voor de actor ingrijpende consequenties verbonden als deze Darwall's theorie niet accepteert, zoals het wegvallen van verantwoordelijkheden. De meningen verschillen echter of ingrijpende consequenties die verbonden zijn aan het ontkennen van moraal ook een transcendentale redenering definiëren. Toch komt Darwall's tweede persoonsstandpunt in de buurt van een transcendentale redenering. Veel meer dan bijvoorbeeld Rawls geeft Darwall een neutrale basis voor zijn morele theorie, door te stellen dat actoren elkaar verantwoordelijk houden. In plaats van vrijheid en gelijkheid van tevoren te veronderstellen, laat Darwall zien waarom een actor waardigheid als gelijke aansprakelijkheid en gelijkwaardigheid aan een andere

⁵ Sharon Street, 'What is Constructivism in Ethics and Metaethics?', p 375.

actor moet toekennen. Darwall's theorie begint wel vanuit een praktisch standpunt, maar niet als standpunt van een actor. Het praktisch standpunt van Darwall is dat meerdere actoren eisen aan elkaar stellen. Darwall start zijn argumentatie met het tweede persoonsstandpunt en destilleert hier de rest van zijn theorie uit. Darwall positioneert zichzelf dus ergens tussen de verschillende posities in. Zijn praktisch standpunt is anders dan de andere meta-ethisch constructivisten, maar kent ook overeenkomsten.

Gewirth's theorie is een voorbeeld van een transcendentale redenering binnen het meta-ethisch constructivisme. Gewirth begint zijn argument met een niet te ontkennen premisse. Acterschap is een niet te ontkennen premisse, in de zin dat een actor niet op rationele wijze kan ontkennen een actor te zijn.⁶ Acterschap is de voorwaarde waaraan een persoon moet voldoen om te kunnen redeneren en moraal op een rationele manier te kunnen bekijken. Gewirth onderzoekt vervolgens op systematische wijze wat er volgt uit het noodzakelijke praktisch standpunt. Gewirth probeert vanuit het actorschap rechten af te leiden en beperkt zich hierin niet tot een deelgebied van de normatieve claims.

⁶ Deryck Beyleveld, *The Dialectical Necessity of Morality*, Chicago : The University of Chicago Press, 1991, p 15.

4. Gewirth's redenering vanuit actorschap

Gewirth geeft een dialectisch noodzakelijk redenering vanuit het oogpunt van een actor.⁷ Dit betekent dat Gewirth de (noodzakelijke) gedachtegang van de actor beschrijft. De stappen van de argumentatie naar het 'Principe van Generic Consistency', zijn denkstappen of implicaties die de actor niet op rationele basis kan ontkennen. De denkstappen worden veelal vanuit het eerste persoonsperspectief van de actor, qua actor, beschreven. Elke stap beschrijft wat de actor denkt en geeft daarom geen argumenten buiten het standpunt van de actor om. Zoals Darwall zijn theorie heeft vernoemd naar het tweede persoonsperspectief, zou het uitgangspunt van Gewirth's theorie een eerste persoonsperspectief genoemd kunnen worden.⁸

Gewirth definieert 'actorschap' als volgt: een actor is een persoon die op rationele basis handelt en bepaalde in vrijheid gekozen doelen (E) wil nastreven. De keuze van de actor om een doel na te streven is in Gewirth's optiek vrijwillig. De actor mag niet gedwongen worden keuzes te maken. Het doel van de actor kan alles zijn, waar hij/zij om welke reden dan ook voor kiest. Vanuit het standpunt van de actor wordt dit als volgt uitgedrukt: 'Ik doe (of heb de intentie) X vrijwillig met als doel E'. Het actorschap kan gezien worden als de eerste premisse in de theorie. De doelen die de actor nastreeft beoordeelt de actor, om welke reden dan ook, als goed voor de actor. Dit kan worden weergegeven als: 'Ik beoordeel E als goed'. Dat de actor oordeelt is de tweede premisse in de theorie. De actor kiest zijn doelen, in dit deel van de theorie, op basis van zijn eigen motieven; deze kunnen zowel egoïstisch als altruïstisch zijn. Gewirth beargumenteert dat de actor zich realiseert dat hij vrijheid en welzijn nodig heeft om zijn doelen te bereiken. De actor ziet vrijheid en welzijn als noodzakelijk goed, omdat de actor de doelen die hij/zij nastreeft ook als goed ziet.⁹ Vanuit het perspectief van de actor: 'Ik beschouw mijn vrijheid en welzijn als noodzakelijk goed.'

De actor zal zijn vrijheid en welzijn moeten verdedigen indien nodig en dit maakt volgens Gewirth dat de actor een claimrecht heeft op vrijheid en welzijn: 'Ik moet me categorisch verzetten tegen alle negatieve invloeden die betrekking hebben op mijn vrijheid en welzijn, omdat ik mijn vrijheid en welzijn impliceer wanneer ik

⁷ Gewirth gebruikt de term: 'prospective purposive agent' (PPA). Een persoon die op vrijwillige basis handelt, of zou willen handelen, naar een in vrijheid gekozen doel.

⁸ Darwall's terminologie is afgeleid van het tweede persoonsperspectief uit de grammatica. Het tweede persoonsperspectief verwijst naar de persoon tot wie wordt gesproken.

⁹ Deryck Beyleveld, *The Dialectical Necessity of Morality*, p 14.

handel.¹⁰ Mijn vrijheid en welzijn zijn noodzakelijke eigenschappen en ik moet daar op een positieve manier aanspraak op maken.’ Volgens Gewirth kan je, als je op een dergelijke manier praat over aanspraak maken, spreken van een claimrecht. Als actor beschouw ik mijzelf als iemand die een claimrecht heeft op vrijheid en welzijn.¹¹ Dat de actor een claimrecht heeft op vrijheid en welzijn geldt alleen nog voor de actor in kwestie. Alhoewel andere actoren volgens Gewirth noodzakelijk dezelfde gedachtegang volgen, is het op dit punt in de theorie nog niet duidelijk waarom de actor de rechten aan andere actoren moet toekennen.

De universalisering van rechten op vrijheid en welzijn wordt op de volgende manier bewerkstelligd: de actor heeft recht op vrijheid en welzijn, omdat hij/zij de rechten claimt op basis van het zijn van een actor. Een actor zijn is voldoende voorwaarde, vanuit het standpunt van de actor, om recht te hebben op vrijheid en welzijn. Dit is Gewirth’s ‘Argument from the Sufficiency of Agency’. De actor moet het recht op vrijheid en welzijn claimen omdat dit volgt uit: ‘Ik doe X om doel E te bereiken.’ Als de actor ontkent zelf recht te hebben op vrijheid en welzijn, dan ontkent de actor een actor te zijn. De actor moet daarbij noodzakelijkerwijs accepteren dat andere actoren ook recht hebben op vrijheid en welzijn. Als de actor ontkent dat andere actoren recht hebben op vrijheid en welzijn, dan ontkent de actor wederom een actor te zijn. Gewirth’s conclusie is dus: een actor moet het recht op vrijheid en welzijn aan elke andere actor toekennen. Dit principe gebruikt Gewirth om concrete rechten van actoren te extrapoleren en te voorzien van een onderlinge hiërarchie. Aangezien het onderwerp van deze scriptie de basis van een morele theorie behelst en het aantal woorden beperkt is, wordt op de implicaties van de rechten op vrijheid en welzijn niet verder ingegaan.

¹⁰ Deryck Beyleveld, *The Dialectical Necessity of Morality*, p 28.

¹¹ Christian Illies, *The Ground of Ethical Judgement*, p 107.

5. Darwall's redenering vanuit het tweede persoonsstandpunt

Stephen Darwall beschrijft het tweede persoonsstandpunt als het perspectief dat twee actoren innemen wanneer ze claims op elkaars handelingen en wil maken, of wanneer ze deze claims erkennen.¹² Claims zijn een soort redenen voor handelingen die Darwall beschrijft als tweede persoonsredenen. Wat een reden tot een tweede persoonsreden maakt, is dat die reden, volgens de actor die de claim maakt, een autoriteitsrelatie tussen die actor en de ontvanger als basis heeft. De adresseerder eist iets van de geadresseerde op basis van een relevante autoriteitsverhouding.

Darwall gebruikt bij zijn uitleg over het tweede persoonsstandpunt twee terugkerende voorbeelden om de werking en de mogelijkheden van het tweede persoonsstandpunt te verklaren. Het eerste voorbeeld betreft een sergeant die zijn troepen orders geeft. De order is een reden voor de troepen om te gehoorzamen, die niet is gebaseerd op onafhankelijke normatieve feiten, zoals in het substantief realisme wordt verondersteld. De order creëert een reden die voorheen nog niet bestond en die zijn basis vindt in de normatieve autoriteit van de sergeant. Anders dan dit voorbeeld suggereert, is een tweede persoonsinteractie tussen de adresseerder en geadresseerde symmetrisch. Moraal is, volgens Darwall, een situatie van gelijke aansprakelijkheid.

Iemand een tweede persoonsreden geven veronderstelt dat de geadresseerde in vrijheid en op rationele basis kan zien hoe de tweede persoonsreden aanspraak op hem maakt. Een tweede persoonsreden adresseren is namelijk een poging om de geadresseerde direct op zijn wil aan te spreken door middel van zijn keuzes. Wanneer een tweede persoonsstandpunt wordt ingenomen, is het vereist dat zowel de adresseerder als de geadresseerde accepteren dat zij beiden vrij en rationeel zijn. Wanneer je iemand verantwoordelijk houdt en een tweede persoonsclaim maakt, dan moet je de waardigheid, de gelijkwaardigheid, van de geadresseerde dus veronderstellen.¹³ Een tweede persoonsclaim maken veronderstelt dat de geadresseerde tweede persoonsautoriteit heeft als vrij en rationeel persoon. Een persoon mag een ander persoon niet willekeurig behandelen, omdat dit ingaat tegen de vrijheid en rationaliteit van de ander. Vanuit het tweede persoonsstandpunt moeten personen respect hebben voor de waardigheid van een ander. Het framework waarbinnen de tweede persoonsargumenten zich afspelen noemt Darwall 'de cirkel

¹² Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, Cambridge : Harvard University Press, 2006. p 3.

¹³ Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p 269.

van tweede persoonsconcepten'. Als je eenmaal een claim maakt, ook als sergeant, dan ben je gecommitteerd aan respect voor waardigheid.

Gelijke aansprakelijkheid komt beter naar voren in het tweede voorbeeld dat Darwall geeft: een situatie waarbij iemand op de teen van een ander persoon staat. De persoon met de pijnlijke teen eist (creëert een reden) dat de andere persoon zijn voet verwijdert. Darwall begrijpt de reden als een tweede persoonsreden en dus niet als een onafhankelijke morele reden, zoals substantief realisten dat zouden kunnen begrijpen. Dit zou betekenen dat de reden om de voet te verplaatsten er, voordat de reden werd uitgesproken, nog niet was. De geadresseerde had, voordat hij aangesproken werd, nog geen reden om van de ander zijn teen te stappen. Darwall beargumenteert echter dat een tweede persoonsreden niet geadresseerd hoeft te worden, voordat de reden bestaat.¹⁴ De tweede persoonsredenen komen namelijk ook voort uit het perspectief van de morele samenleving (eerste persoon meervoud, namelijk 'wij'). Sommige verplichtingen gelden dus omdat je aansprakelijk gehouden wordt door de morele samenleving.

Darwall beschrijft een autoriteitsrelatie en zal moeten laten zien, dat de tweede persoonsreden ook bestaat wanneer iemand niet claimt dat een ander van zijn teen moet stappen. Voor welke handelingen een actor precies aansprakelijk is, wordt echter niet geheel duidelijk. Darwall beargumenteert dat je aansprakelijk bent wanneer een opdracht redelijk is of niet op rationele wijze te ontkennen is. Wat een redelijke opdracht is, wordt bepaald in een hypothetische situatie waarin alle partijen gelijkwaardig zijn. Deze hypothetische situatie van waaruit de morele plichten van de morele samenleving worden gedestilleerd, is niet gebonden aan opgelegde regels: "The second-person perspective of the moral community is as much one's own as it is anyone else's. One demands the conduct of oneself from a point of view one shares as a free and rational person."¹⁵ Vanuit buiten de cirkel van tweede persoonsconcepten is er geen invloed op de plichten van de morele samenleving. Iedereen heeft gelijke aansprakelijkheid. Darwall werkt niet tot in de detail uit hoe de plichten naar de morele samenleving gevormd moeten worden. Darwall suggereert dat hij een fundament geeft voor contractualistische positie, zoals die van Rawls of Scanlon.

¹⁴ Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p 290.

¹⁵ Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p 35.

6. Kritiekpunten

In dit tekstdeel worden centrale kritiekpunten besproken van Gewirth's morele theorie vanuit het actorschap en Darwall's morele theorie op basis van interactie. De kritiekpunten geven inzicht in welke nadelen zijn gekoppeld aan de verschillende bases. In de paragrafen 'Asymmetrische plichten' en 'De reden van het verkeerde soort' worden twee kritiekpunten besproken die zijn gekoppeld aan Gewirth's morele theorie vanuit actorschap. In de paragrafen 'Onvermijdelijkheid van het tweede persoonsstandpunt' en 'Wat is een actor de morele samenleving verplicht?' worden twee knelpunten besproken die gekoppeld zijn aan Darwall's morele theorie op basis van het tweede persoonsstandpunt.

6.1 Gewirth - Asymmetrische plichten

De dialectisch noodzakelijke methode begint vanuit het standpunt van de individuele actor. Een gevolg van het gebruik van de dialectisch noodzakelijke methode is dat er ergens een brug geslagen moet worden naar andere actoren. Ergens in de theorie moet Gewirth verklaren waarom, vanuit het perspectief van de actor, de gevonden plichten ook gelden voor andere actoren. Gewirth zal de rechten van een individuele actor moeten universaliseren. Zoals eerder beschreven, beargumenteert Gewirth dat de geuniversaliseerde rechten van de actor leiden tot het PGC: alle actoren hebben een claimrecht op vrijheid en welzijn. De meningen lopen echter uiteen of uit de universalisering van de rechten binnen de dialectisch noodzakelijke methode symmetrische plichten ontstaan.

Darwall claimt dat het onmogelijk is om buiten het tweede persoonsstandpunt mensen aansprakelijk te stellen. Darwall beargumenteert dat acceptatie van het actorschap door de actor niet voldoende basis vormt om het actorschap van anderen te respecteren. De gedachtegang van een actor is als volgt: 'Mijn eigen rationele gedachten die ik als actor heb, zie ik als voldoende voorwaarden dat ik competent ben redenen te beoordelen en ernaar te handelen. Maar niets in deze gedachten maakt dat ik bovengenoemde eigenschap ook aan andere actoren moet toekennen. Ik heb geen reden om andere personen autoriteit toe te kennen.' Ook is het niet duidelijk of actoren in de toekomst competent blijven om redenen te beoordelen en er naar te handelen.¹⁶ Darwall's argumentatie is, mijns inziens, enigszins onduidelijk. Een duidelijkere verklaring waarom vanuit actorschap geen plichten voor andere actoren

¹⁶Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p 233.

geformuleerd kunnen worden, is mogelijk te vinden in een kritiek van James Sterba (1987). In 'Synthese', geeft Sterba een kritiek op de universalisering van de morele rechten die Gewirth beschrijft. Sterba stelt dat asymmetrische actieleidende 'oughts' leiden tot asymmetrische plichten. De kritiek van Sterba laat goed zien wat een eerste persoonsbasis voor een morele theorie voor probleem met zich meebrengt.

Sterba legt aan de hand van een analogie uit wat een asymmetrische actieleidende 'ought' is. In een schaakduel is wit aan zet en kan deze de winnende zet maken. De actieleidende 'ought' in deze situatie is dat wit de winnende zet maakt. De winnende zet maken is wat wit *zou moeten doen*. Zwart is zich bewust van de mogelijkheid van wit om te winnen en weet dat wit dit zou moeten doen. Als wit wint, dan kan zwart niet winnen, en winnen is ook wat zwart zou moeten doen. Zwart wacht dus af, zonder wit in te lichten, en hoopt dat wit een fout begaat. Zwart handelt op basis van prudentie. Zwart zou in de tegenovergestelde situatie van wit verlangen dat wit zich aanpast aan zijn actieleidende 'ought'. Beide schakers willen dus dat er rekening gehouden wordt met hun actieleidende 'ought', maar willen op hun beurt geen rekening houden met de actieleidende 'ought' van de tegenstander. Volgens Sterba is hier sprake van een asymmetrische actieleidende 'oughts'. Beide actoren behandelen de ander niet op de manier zoals zij zelf behandeld willen worden.¹⁷

De actor in Gewirth's theorie claimt recht op vrijheid en welzijn, maar dit is, net als bij de schakers, eenrichtingsverkeer. Vrijheid en welzijn zijn waardevol omdat de actor daarmee zijn doelen kan nastreven. Wanneer er een claimrecht op vrijheid en welzijn voor de actor ontstaat, wordt er een basis gelegd voor asymmetrische plichten. Een dialectisch verkregen recht op vrijheid en welzijn betekent namelijk: 'Andere actoren moeten rekening houden met mijn vrijheid en welzijn.' Het betekent niet: 'Andere actoren moeten rekening houden met mijn vrijheid en welzijn, en ik moet rekening houden met de vrijheid en welzijn van andere actoren.'

Wanneer Gewirth het argument voor 'The sufficiency of agency' toepast, dan betekent dit dat: 'Ik ben een actor' voldoende basis is voor: 'Ik heb rechten'. De actor moet dus de rechten op vrijheid en welzijn ook aan andere actoren toeschrijven. Het probleem is nu dat de rechten die aan de andere actoren worden toegeschreven, asymmetrische rechten zijn. Alle actoren hebben dus recht op vrijheid en welzijn, maar hoeven geen rekening te houden met de vrijheid en welzijn van een ander. De universalisering van de rechten leidt dus niet tot plichten om de rechten van anderen

¹⁷ James Sterba, "Justifying morality: the right and the wrong ways", in *Synthese* (1987), Vol. 72, p 45-69.

te respecteren. Het is, op de manier die Gewirth beschrijft, niet mogelijk om vanuit actorschap algemeen geldende plichten tegenover anderen af te leiden.

6.2 Gewirth - De reden van het verkeerde soort

De methode om een morele theorie basis te geven vanuit actorschap is om nog een andere reden problematisch. In het hoofdstuk 'Moraal en autonomie in Kant', van *The Second-Person Standpoint*, beargumenteert Darwall dat Kants redenering in 'Fundering voor de metafysica van de zeden' geen stand houdt. Volgens Darwall is het niet alleen Kants morele theorie die faalt, maar alle morele theorieën die zijn gebaseerd op een eerste persoonsstandpunt: "I believe they all fail for a common reason, namely, because they aim to derive the moral law from presuppositions of a (first-person) deliberative standpoint alone."¹⁸ In Gewirth's theorie staat de dialectisch noodzakelijke methode centraal en wordt de gedachtegang van een actor gevolgd, wat Gewirth doelwit maakt van Darwall's kritiek. De reden voor het falen van een morele theorie op basis van een eerste persoonsperspectief, is dat de theorie berust op een reden van het verkeerde soort.

Volgens Darwall is het niet voldoende wanneer een actor op basis van de dialectisch noodzakelijke methode verplichtingen heeft om een andere actor op een bepaalde manier te behandelen. De morele plichten die vanuit het eerste persoonsperspectief worden geformuleerd omvatten namelijk niet alle morele verplichtingen. Volgens Darwall bevatten morele verplichtingen altijd een tweede persoonselement.¹⁹ Een actor kan bijvoorbeeld een morele verplichting hebben om een mooi schilderij niet te schaden. De actor is het niet schaden van het schilderij echter niet vanuit een eerste persoonsperspectief aan het schilderij verplicht. Als een actor een mooi schilderij niet mag schaden, dan is dat een plicht die de morele samenleving van de actor eist. Volgens Darwall kan de morele samenleving vanuit het eerste persoonsperspectief geen plichten eisen van een actor. Wanneer een actor ten opzichte van een andere actor verplicht is bepaalde handelingen uit te voeren, dan moet de actor onderhevig zijn aan gemeenschappelijke wetten. Pas wanneer actor A claims op actor B kan maken, dan is actor B verplicht actor A op een bepaalde manier

¹⁸ Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p 214.

te behandelen. Een actor kan pas claims maken op een andere actor, in de vorm van rechten, als beide actoren onderhevig zijn aan gemeenschappelijke wetten.²⁰

6.3 Darwall - Onvermijdelijkheid van het tweede persoonsstandpunt

Een mogelijk kritiekpunt is dat het tweede persoonsstandpunt een minder minimale premisse is dan actorschap. Gewirth laat vanaf de eerste premisse zien, waarom een actor zijn theorie zou moeten accepteren. Darwall begint zijn theorie vanuit het tweede persoonsstandpunt en het is niet gelijk duidelijk waarom een actor deze premisse zou moeten accepteren. Darwall's theorie is daardoor makkelijker te ontkennen. Als het mogelijk is om Darwall's theorie links te laten liggen, dan rest de vraag waarom een actor plichten zou moeten accepteren.

Stel je voor dat iemand zichzelf noch een ander verantwoordelijk houdt om eisen na te komen. Daarnaast neemt deze persoon geen aanstoot aan het feit dat de eisen niet nageleefd worden. Is het dan mogelijk voor deze persoon om buiten het tweede persoonsstandpunt te blijven? Darwall lijkt niet te beweren dat het noodzakelijk is om een tweede persoonsstandpunt aan te nemen. Wel presenteert hij verschillende voorbeelden van psychologische druk, waarom een actor een tweede persoonsstandpunt in zal nemen. Darwall beweert dat zelfs Stalin gevoelig was voor wrok en rationalisering.²¹

Psychologische onvermijdelijkheid lijkt de reden te zijn waarom actoren het tweede persoonsstandpunt accepteren. Actoren houden elkaar nou eenmaal verantwoordelijk en maken claims op elkaar. Is dit voldoende argumentatie? Praktisch gezien lijkt Darwall een punt te hebben. Het is moeilijk om een situatie te bedenken waarin een actor een ander niet verantwoordelijk houdt voor zijn daden. Wanneer een actor het gevoel heeft dat de actor tekort wordt gedaan door een ander en een claim maakt, dan neemt de actor een tweede persoonsstandpunt in. De actor accepteert Darwall's theorie, wanneer het tweede persoonsstandpunt wordt ingenomen. In de praktijk zal het erop neerkomen dat alle actoren claims zullen maken op een ander en dus het tweede persoonsstandpunt zullen accepteren.

Is psychologische onvermijdelijkheid voldoende filosofische reden om te verklaren waarom een actor zich iets moet aantrekken van het tweede persoonsstandpunt? Als een actor het tweede persoonsstandpunt moet accepteren

²⁰ Christine M. Korsgaard, 'Moral Animals, Human Beings and the Other Animals,' p 28.

²¹ Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p 138-140.

omdat het psychologisch onvermijdelijk is, dan lijkt dit te impliceren dat actoren elkaar per definitie verantwoordelijk houden. Een actor zijn betekent dan dat je andere actoren verantwoordelijk houdt voor hun handelingen. Deze beschrijving van actorschap is niet onomstreden en Darwall lijkt niet te beweren dat een actor per definitie anderen verantwoordelijk houdt. Darwall lijkt dus geen filosofisch antwoord te kunnen geven op de vraag, waarom een actor in het tweede persoonsstandpunt moet treden.

Als antwoord op de vraag waarom een actor het tweede persoonsstandpunt in dient te nemen zegt Darwall: “[...]the second person standpoint gives us a perspective on our own agency that enables us to appreciate a fundamental difference between theoretical and practical reason and so improves our grasp of reason for acting.”²² Darwall stelt dat een actor niet in staat is om buiten het tweede persoonsstandpunt in te zien, dat er redenen voor een actor zijn om het tweede persoonsperspectief in te nemen. Wanneer een actor in het tweede persoonsstandpunt treedt, dan heeft de actor geen reden om uit het tweede persoonsstandpunt te stappen. Er lijkt voor een actor echter geen eerste persoonsreden te zijn om in het tweede persoonsstandpunt te treden. Als een actor geen reden heeft om in het tweede persoonsstandpunt te treden, dan is de actor vrij om tweede persoonsplichten te negeren.

6.4 Darwall - Wat is een actor de morele samenleving verplicht?

Zoals eerder beschreven beargumenteert Darwall dat een tweede persoonsreden niet geadresseerd hoeft te worden voordat de reden bestaat.²³ Een tweede persoonsreden komt ook voort uit de morele samenleving. Sommige verplichtingen gelden dus altijd, omdat een actor verantwoordelijk wordt gehouden door de morele samenleving. De vraag die ontstaat is: Hoe komen morele verplichtingen voort uit de morele samenleving?

Darwall schrijft in het hoofdstuk ‘Een basis voor Contractualisme’ dat het tweede persoonsstandpunt een basis kan vormen voor een contractualistische morele theorie. Allereerst komt contractualisme in aanmerking, omdat de inhoud van contractualistische principes onze verplichtingen veelal aan elkaar specificceert als gelijken. Wanneer deze principes nageleefd worden, kan er respect voor personen bestaan die op een bepaalde manier behandeld willen worden. Ten tweede:

²² Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p 277.

²³ Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p.290.

contractualisme kent de vorm van principes van rechten die is gebaseerd op gelijke aansprakelijkheid van gelijke personen.²⁴ Darwall verkent de verschillende soorten van contractualisme en lijkt vooral een opzet te geven over hoe plichten bepaald zouden kunnen worden.

Darwall beargumenteert dat een actor aansprakelijk is wanneer een opdracht redelijk is of niet op rationele wijze te ontkennen is. Welke plichten de morele samenleving precies voorschrijft blijft onduidelijk. Ook hoe de concrete morele regels moeten worden geformuleerd is niet duidelijk. Het uitblijven van duidelijke verplichtingen ten opzichte van de morele samenleving is een tekortkoming in Darwall's theorie. Aangezien Darwall schrijft dat sommige verplichtingen altijd gelden, omdat een actor verantwoordelijk wordt gehouden door de morele samenleving, moet Darwall laten zien hoe concrete morele verplichtingen gevormd kunnen worden. De plichten naar de morele samenleving zijn een belangrijk aspect in de theorie, maar Darwall verwijst voor het ontstaan van plichten naar contractalistische theorieën van Rawls en Scanlon. In andere woorden: Darwall geeft geen duidelijke verklaring over hoe plichten ontstaan vanuit de morele samenleving of hoe moet worden omgegaan met plichtbotsing.

Daarnaast is het onduidelijk hoe er om moet worden gegaan met verschillende meningen in de samenleving. Als een samenleving verdeeld is over hoe er gehandeld moet worden in een situatie, welke morele plicht heeft een actor dan ten opzichte van de morele samenleving? Stel dat een grote groep mensen in de samenleving het acceptabel vindt dat je in een extreem drukke spits op iemands teen staat. Als er in de morele samenleving geen grote meerderheid is, hoe wordt er dan bepaald welke plichten er gelden? Als er gekozen wordt voor een morele plicht, hoe is dit dan te rechtvaardigen naar de groep mensen die anders denkt?

²⁴ Stephen Darwall, *The Second-Person Standpoint*, p 304.

7. Het tweede persoonsstandpunt versus actorschap

Gewirth geeft een dialectisch noodzakelijk argument vanuit het interne oogpunt van een actor. Dit betekent dat Gewirth de noodzakelijke gedachtegang van de actor beschrijft, waarbij tegenspraak onmogelijk is. De stappen van de argumentatie naar het 'Principe van Generic Consistency', zijn de denkstappen of implicaties die de actor niet op rationele basis kan ontkennen. In combinatie met een eenvoudige algemeen geaccepteerde premisse, lijkt het dus onmogelijk de gevonden morele plichten te ontkennen. De denkstappen en de premisse zijn immers, als de theorie standhoudt, niet te ontkennen. Elke actor is dus genoodzaakt de conclusies te accepteren, mits de theorie standhoudt. Het is een groot voordeel wanneer een morele theorie niet door een actor valt te ontkennen. Maar als een actor niet genoodzaakt is om een morele theorie te accepteren, dan is het de vraag of de morele theorie morele uitspraken wel op een zinnige manier kan rechtvaardigen. Een sluitende morele theorie is vanzelfsprekend een rechtvaardiging voor een morele uitspraak, maar als een actor de theorie kan negeren dan kunnen er geen zinnige claims op hem gemaakt worden. De claim is alleen gerechtvaardigd als de actor de achterliggende theorie accepteert. Bij een ontkenbare morele theorie is er geen noodzakelijke reden waarom de morele claims door een actor geaccepteerd moeten worden.

Een nadeel van een eenvoudige premisse die ten grondslag ligt aan een morele theorie is dat er weinig interessante morele implicaties uit kunnen volgen. Hoewel de rechten op vrijheid en welzijn belangrijke morele rechten zijn, kunnen er meer morele implicaties volgen uit een neutrale omvangrijkere premisse. Darwall's theorie kent normativiteit voor vrijwel alle situaties. De morele samenleving kan, als de theorie standhoudt, plichten voor elke morele situatie voorschrijven. Waar de actor in Gewirth's theorie alle plichten moet afleiden uit het recht op vrijheid en welzijn, kan de morele samenleving die Darwall beschrijft op basis van gelijkwaardigheid en gelijke aansprakelijkheid morele plichten formuleren door elkaar aansprakelijk te stellen.

Een nadeel van een neutrale omvangrijkere premisse is dat de premisse, en als gevolg ook de theorie, makkelijker rationeel te negeren is. Zoals eerder beschreven is het, bijvoorbeeld, voor een actor mogelijk om het tweede persoonsstandpunt te negeren zonder irrationeel te zijn. Een morele theorie die de actor een mogelijkheid biedt om de theorie te negeren, verliest veel rechtvaardigende kracht voor morele uitspraken. De actor heeft dan de mogelijkheid om niet moreel te handelen en om

egoïstische belangen na te streven. De mogelijkheid om niet moreel te handelen druist in tegen de aard van een normatieve theorie, namelijk om morele plichten aan te tonen. Er bestaat dus een spanning tussen een niet ontkenbare theorie met eenvoudige premisse, maar met beperkte mogelijkheden, en een ontkenbare theorie met een neutrale omvangrijkere premisse, maar met meer mogelijkheden.

Om een stevige basis te vormen voor een morele theorie lijkt Gewirth, als de argumentatie valide is, meer succesvol dan Darwall. Gewirth's theorie valt namelijk door de dialectisch noodzakelijke wijze en de eenvoudige premisse voor een actor niet rationeel te ontkennen. De actor moet elke denkstap accepteren aangezien de actor zichzelf niet tegen mag spreken, omdat de actor een actor is. Darwall moet vertrouwen op psychologische onvermijdelijkheid wil zijn redenering slagen. De reden waarom een actor in het tweede persoonsstand treed, is dat actoren elkaar in de praktijk verantwoordelijk houden. Toch is het de vraag welke theorie een beter eindresultaat levert. Een basis voor een morele theorie moet uiteindelijk plichten kunnen voorschrijven aan actoren. De problemen die een theorie op basis van actorschap met zich meebrengen zijn niet gering. Zoals eerder beschreven bestaat er discussie of het überhaupt mogelijk is om vanuit het perspectief van de actor plichten voor een andere actor te bewerkstelligen. Ik sluit mij bij het idee van Sterba aan, dat het onmogelijk is om vanuit actorschap tot symmetrische plichten te komen. De rechten die een actor voor zichzelf formuleert gelden voor de actor, maar de actor lijkt niet verplicht om rekening te houden met de rechten van andere actoren. Daarnaast lijkt Darwall terecht op te merken dat het vanuit het actorschap slechts mogelijk is om een deel van de plichten te beschrijven. Het eerste persoonsperspectief van Gewirth lijkt niet in staat plichten vanuit de morele samenleving te funderen. De plichten die Gewirth beschrijft zijn rechten voor actoren, maar kunnen bijvoorbeeld niets zeggen over het niet mogen schaden van een mooi schilderij.

Ook het tweede persoonsstandpunt van Darwall kent zwakke punten. Het lijkt voor een actor mogelijk te zijn om nooit een tweede persoonsstandpunt in te nemen. Het is weliswaar onwaarschijnlijk dat een actor nooit een tweede persoonsstandpunt inneemt, maar Darwall lijkt geen filosofische argumentatie te hebben die verklaart waarom een actor zijn theorie zou moeten accepteren. Daarnaast is het niet duidelijk hoe plichten vanuit de morele samenleving ontstaan. De onduidelijkheden over de plichten naar de morele samenleving maakt dat de functionaliteit van de morele samenleving twijfelachtig is.

Zowel de theorie van Darwall als die van Gewirth kennen tekortkomingen. Het tweede persoonsperspectief van Darwall vormt mijns inziens een betere basis voor een morele theorie. De kritieken waar Gewirth's theorie vanuit het actorschap aan onderhevig is, liggen namelijk in de structuur van de theorie zelf. Hoewel de dialectisch noodzakelijke methode zorgt voor niet te ontkennen denkstappen, brengt het ook zwaktes met zich mee. Aangezien het niet mogelijk lijkt om vanuit het actorschap aan te tonen dat een actor plichten heeft naar anderen, die actoren en de morele samenleving kunnen eisen, vormt Gewirth's argumentatie geen goede basis voor een morele theorie. Zelfs al zou de redenering stand houden, dan kan er vanuit het actorschap slechts een deel van de plichten worden beschreven. Het lijkt er dus op dat het eerste persoonsperspectief van Gewirth geen stand houdt. Alhoewel Darwall kampt met de mogelijkheid om zijn theorie te ontkennen, biedt zijn theorie een manier om plichten in elke morele situatie toe te schrijven. Doordat Darwall begint vanuit een situatie waarin actoren elkaar verantwoordelijk houden, kan hij laten zien hoe actoren elkaar plichten op kunnen leggen. Als actoren in het tweede persoonsstandpunt treden, dan zullen de actoren rekening moeten houden met elkaars waardigheid, gelijke aansprakelijkheid en gelijkwaardigheid. Het kunnen adresseren en naleven van plichten is een logisch gevolg, wanneer een actor in het tweede persoonsstandpunt treedt.

Hoewel de psychologische onvermijdelijkheid geen filosofisch antwoord is op de vraag waarom een actor een tweede persoonsperspectief in zou moeten nemen, is het wel een praktische oplossing. Niet ideaal, maar wel functioneel. Toch maakt Darwall een paar overtuigende punten waarom een actor het tweede persoonsstandpunt in zou moeten nemen. In het hoofdstuk 'De psychologie van het tweede persoonsstandpunt' behandelt Darwall een aantal experimenten waaruit naar voren komt dat het aannemelijk is dat een actor een tweede persoonsstandpunt inneemt. Een filosofisch argument zou echter aan kunnen tonen *waarom* een actor verplicht is het tweede persoonsstandpunt in te nemen. Door het gebrek aan een filosofische argumentatie, blijft het aannemen van het tweede persoonsstandpunt optioneel. De onduidelijkheid over hoe plichten vanuit de morele samenleving ontstaan verzwakt Darwall's theorie. Deze onduidelijkheid is echter een tekortkoming in de uitwerking van zijn theorie maar lijkt de basis van de theorie niet te schaden. Om de bovengenoemde redenen ben ik van mening dat het tweede persoonsstandpunt van Darwall de betere basis vormt voor een morele theorie.

8. Conclusie

Het doel van deze scriptie is aantonen welk soort redenering de beste basis geeft voor een morele theorie; Gewirth's redenering vanuit het actorschap of Darwall's tweede persoonsstandpunt. Allereerst is het meta-ethische landschap beschreven waarbinnen deze scriptie is geschreven. De behandelde onderwerpen zijn het verschil tussen substantief realisme en constructivisme, de relatie tussen constructivisme en transcendentale redeneringen en hoe beide theorieën zich verhouden tot transcendentale redeneringen. Dit zijn posities binnen een discussie over de aard en basis van moraal. Gewirth en Darwall hebben beide een constructivistische theorie geformuleerd zonder concrete normatieve veronderstellingen. Beide ontwijken op die manier het debat over de aard en het bestaan van onafhankelijke morele feiten. Als de theorieën slagen dan geven Gewirth en Darwall een manier om morele uitspraken te rechtvaardigen zonder dat ze in hoeven te gaan op het bestaan en de aard van onafhankelijke morele feiten. Vervolgens zijn Gewirth's redenering vanuit het actorschap in *Reason and Morality* en Darwall's redenering vanuit interactie in *the Second-person Standpoint* kort uiteengezet. Daarna zijn vier verschillende kritiekpunten in beider theorieën kort uiteengezet: asymmetrische plichten en de reden van het verkeerde soort in Gewirth's theorie en de onvermijdbaarheid van het tweede persoonstandpunt, gevolgd door de onduidelijkheid over hoe plichten aan de morele samenleving ontstaan in Darwall's theorie.

Ik heb beargumenteerd dat Darwall's tweede persoonsstandpunt een betere basis vormt voor een morele theorie dan Gewirth's redenering vanuit actorschap. Een redenering vanuit het actorschap, op basis van een eenvoudige algemeen geaccepteerde premisse, zorgt ervoor dat een actor noodzakelijkerwijs de morele theorie moet accepteren, maar blijkt geen stand te houden. Gewirth probeert een transcendentale redenering te formuleren, doordat de actor niet op rationele wijze de verschillende denkstappen, en dus de morele theorie, kan ontkennen. Helaas is gebleken dat een redenering vanuit het actorschap niet in staat is plichten aan andere actoren toe te schrijven, omdat de plichten in Gewirth's theorie asymmetrisch zijn. Er worden rechten voor de actor geformuleerd, maar er kan niet aangetoond worden dat de actor rekening moet houden met andere actoren. Daarnaast is een redenering vanuit het actorschap een reden van het verkeerde soort. Vanuit het actorschap blijkt het voor actoren en de morele samenleving niet mogelijk om andere actoren verantwoordelijk te stellen.

Darwall's morele theorie, op basis van een neutrale omvangrijkere premisse, kampt ook met het problemen. Zo is het mogelijk dat een actor het tweede persoonsstandpunt kan ontwijken. In de praktijk lijkt dit geen problemen op te leveren, doordat psychologische onvermijdelijkheid er voor zorgt dat een actor vrijwel altijd in het tweede persoonsstandpunt treedt. Een filosofisch argument had echter kunnen verklaren *waarom* een actor in het tweede persoonsstandpunt zou moeten treden. Een tweede probleem in de theorie is dat het onduidelijk blijft hoe concrete morele plichten bepaald moeten worden in de morele samenleving. Dat de morele samenleving andere actoren verantwoordelijk kan houden, is een belangrijk onderdeel van de theorie. Een duidelijke uitwerking van hoe de plichten vanuit de morele samenleving ontstaan blijft echter uit. Darwall verwijst voor het vinden van plichten vanuit de samenleving naar contractualistische theorieën. Dit tweede kritiekpunt op Darwall ligt niet in de basis van de theorie en het is wellicht mogelijk dat het ontstaan van plichten vanuit de morele samenleving verder toegelicht wordt. Doordat Darwall begint vanuit een situatie waarin actoren elkaar verantwoordelijk houden, kan hij aantonen hoe actoren elkaar plichten op kunnen leggen. Darwall's theorie biedt dus een betere manier om plichten, in elke morele situatie, toe te schrijven aan andere actoren.

Het is belangrijk om te realiseren dat door beperkte ruimte die deze scriptie biedt, slechts een aantal kritiepunten in de verschillende theorieën zijn behandeld. Ook zijn er vele verdedigingen geschreven naar aanleiding van de kritieken, die ik hier helaas niet heb kunnen behandelen. Ik wil van dit moment gebruik maken om geïnteresseerden in Gewirth's werk te verwijzen naar Deryck Beylevelds *'The Dialectical Necessity of Morality, an Analysis and Defence of Alan Gewirth's Argument to the Principle of Generic Consistency'*. In dit boek beschrijft Beyleveld de belangrijkste kritieken op Gewirth's *Reason and Morality* en geeft Beyleveld voor elke kritiek een verdediging. Hoe de morele plichten vanuit de morele samenleving in Darwall's theorie ontstaan is onduidelijk, maar wellicht wel mogelijk. De vraag welke plichten precies geaccepteerd, of niet redelijkerwijs afgewezen, kunnen worden is wellicht een goed onderwerp voor een volgend onderzoek.

Constructivisme als meta-ethische theorie is nog steeds een onderwerp in de hedendaagse filosofische discussie. In deze scriptie is gekeken naar twee verschillende soorten van redeneringen om plichten tegenover anderen te rechtvaardigen. Hiermee is maar een klein deel van de discussie over de aard en basis

van moraal besproken. Er zijn nog andere constructivistische posities, zoals het Humeaanse meta-ethische constructivisme, die in deze scriptie niet verkend zijn maar wel een rol spelen in de hedendaagse discussie. Daarnaast zullen nieuwe inzichten er mogelijk voor zorgen dat er op een later moment op een andere manier gekeken wordt naar het constructivisme als meta-ethische theorie. Voor nu lijkt constructivisme een mogelijkheid te bieden om zonder onafhankelijke morele feiten deel te nemen aan de meta-ethische discussie. Ik hoop dat ik met deze scriptie inzicht heb kunnen geven wat de voor- en nadelen zijn van Gewirth's redenering vanuit het actorschap en Darwall's tweede persoonsstandpunt als basis voor een morele theorie.

Bibliografie

Bagnoli, Carla. 'Constructivism in Metaethics,' in *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2014 Edition), Edward N. Zalta (ed.). URL = <http://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/constructivism-metaethics/> (Geraadpleegd op 20-04-14).

Beyleveld, Deryck. *The Dialectical Necessity of Morality, an Analysis and Defence of Alan Gewirth's Argument to the Principle of Generic Consistency*. Chicago : The University of Chicago Press, 1991.

Darwall, Stephen. *The Second-Person Standpoint*. Cambridge : Harvard University Press, 2006.

Gewirth, Alan. *Reason and Morality*. Chicago : The University of Chicago Press, 1987.

Illies, Christian. *The Ground of Ethical Judgement*. Oxford : Oxford University Press, 2003.

Korsgaard M. Christine, 'Moral Animals, Human Beings and the Other Animals,' Work in Progress. URL = <http://www.people.fas.harvard.edu/~korsgaard/Essays.htm> (Geraadpleegd op 27-04-14).

Ogden, C. K. en Richards, I. A. *The Meaning of Meaning*. New York : Harcourt Brace & Jovanovich, 1923.

Roojen, Van, Mark, 'Moral Cognitivism vs. Non-Cognitivism,' in *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2014 Edition), Edward N. Zalta (ed.). URL = <http://plato.stanford.edu/archives/sum2014/entries/moral-cognitivism/> (Geraadpleegd op 22-04-14).

Sterba, James. 'Justifying morality: the right and the wrong ways,' in *Synthese* (1987), Vol. 72, p. 45-69.

Street, Sharon, 'What is Constructivism in Ethics and Metaethics?' in *Philosophy Compass* (2010), Vol. 5, p 363-384.